

Abant Sosyal Bilimler Dergisi

Journal of Abant Social Sciences

2025, 25(1): 243-260, doi: 10.11616/asbi.1585784

Türkiye’de Genç Yetişkinler Arasında Mutluluk Eşitsizliği

Happiness Inequality Among Young Adults in Türkiye

Semra UZ¹

Geliş Tarihi (Received): 15.11.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 09.01.2025

Yayın Tarihi (Published): 25.03.2025

Öz: Bu çalışma, genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin çalışma hayatına girme, ekonomik bağımsızlığını kazanma, ebeveynlerin evinden ayrılma, evlenme gibi döneme özgü görevleri üstlenme durumlarıyla mutlulukları arasındaki ilişkiyi betimlemeyi amaçlamaktadır. Genç yetişkinlerde mutluluk eşitsizliğine odaklanmaktadır. Bu durum çalışmanın özgün yönünü oluşturmaktadır. İkincil veri analizi araştırması olarak tasarlanan çalışmada, Dünya Değerler Araştırması'nın 7. dalgası kapsamında 20-40 yaş arası 1304 kişiden elde edilen anket verisi analiz edilmiştir. Türkiye örneğinde yapılan çalışma, döneme özgü görevleri üstlenmiş genç yetişkinlerin daha mutlu, bu görevleri edinmede ve aileden bağımsız hale gelmede sorun yaşayanlarınsa daha mutsuz olduğunu, dolayısıyla mutluluğun genç yetişkinler arasında eşitsiz dağıldığını ortaya koymuştur. Genç yetişkinler içerisinde çalışan, saygın mesleği olan, birikim yapan, yaşam standardından memnun olan, ebeveynlerinden ayrı yaşayan, hayatının kontrolünü elinde tutanların daha mutlu; iş arayan, beden gücüne dayalı işlerde çalışan, borçlanarak geçinen, yaşam standardından hoşnut olmayan, ebeveynleriyle yaşayan, hayatı üzerinde kontrolü bulunmayanlarınsa mutsuz olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mutluluk, Yaşam memnuniyeti, Eşitsizlik, Mutluluk eşitsizliği, Genç yetişkinlik.

&

Abstract: This study aims to describe the relationship between the happiness of young adults and their undertaking of period-specific tasks such as entering the working life, gaining economic independence, leaving the parental home, and getting married. It focuses on happiness inequality in young adults. This is the unique aspect of the study. In the study designed as a secondary data analysis research, survey data obtained from 1,304 people between the ages of 20 and 40 within the scope of the 7th wave of the World Values Survey were analyzed. The study revealed that young adults undertaking period-specific tasks were happier, while those who had problems undertaking these tasks and gaining independence from the family were less happy, thus showing that happiness was unequally distributed among young adults. Those who were employed, had a respected occupation, saved money, were satisfied with their standard of living, lived independently from their parents, and had control of their lives were found to be happier. In contrast, those who were unemployed, worked in manual labor jobs, lived in debt, were dissatisfied with their standard of living, lived with their parents, and lacked control over their lives were identified as unhappy.

Keywords: Happiness, Life satisfaction, Inequality, Happiness inequality, Young adulthood.

Atıf/Cite as: Uz, S., (2025). Türkiye’de Genç Yetişkinler Arasında Mutluluk Eşitsizliği. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 243-260. doi: 10.11616/asbi.1585784

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asbi/policy>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2000 – Bolu

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Semra Uz, Karabük Üniversitesi, semrayilmaz@karabuk.edu.tr.

1. Giriş

Günümüz dünyasında mutluluk hem ülkeler arasında hem de ülkelerdeki farklı sosyal gruplar arasında eşitsiz bir dağılım göstermektedir. 143 ülkenin yer aldığı Dünya Mutluluk Raporu’na (2024) göre, sosyal desteğin, özgürlüğün, cömertliğin hâkim olduğu Finlandiya, dünyanın en mutlu ülkesini oluşturmaktadır. Onu, Danimarka, İzlanda, İsveç, Norveç gibi ülkeler takip etmektedir. Buna karşın yoksulluğun, yolsuzluğun ve yetersiz sağlık imkânlarının hüküm sürdüğü Afganistan, Lübnan, Lesotho, Sierra Leone ve Kongo, dünyanın en mutsuz ülkeleridir. Dünyanın en mutlu ülkesi olan Finlandiya (7.741) ile en mutsuz ülkesi Afganistan (1.721) arasında altı puanlık (0'dan 10'a kadar olan ölçekte) büyük bir fark bulunmaktadır. Türkiye ise dünya mutluluk sıralamasında 4.975 puan ile 98. sırada yer almaktadır (Helliwell vd., 2024: 15-18). Bu durum, ülkenin mutluluk düzeyinin pekte iç açıcı olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte mutluluğun ülke insanları arasındaki dağılımı da eşitsizdir. Türkiye, World Database of Happiness’ın 157 ülkeyi değerlendirmeye aldığı Ülkelerdeki Mutluluk Eşitsizliği Sıralaması Raporunda (2010-2019) 63. sırada bulunmaktadır (Veenhoven, t.y.). Dolayısıyla mutluluk, ülkemizdeki insanlar arasında dünyadaki 62 ülkede olduğundan daha eşitsiz dağılmaktadır.

Mutluluğun dağılımı, çeşitli gruplar arasında da farklılık göstermektedir. Dünyanın farklı ülkelerinde genellikle kadınlar erkeklerden, evliler bekârlardan, yüksek gelirli daha düşük gelirli, sağlıklı olanlar hastalıklı olanlardan daha mutludur (Blanchflower ve Oswald, 2004: 1381; Peiro, 2006: 348). İşsizlik, insanların mutluluğunu düşürmektedir. Çalışanlar, düşük gelirli olsalar dahi, işsizlerden daha mutludur (Veenhoven, 2015a: 1054; Blanchflower ve Oswald, 2004: 1381). Çalışan insanlar arasındaysa mutluluk, tam zamanlı çalışanlarda yarı zamanlı çalışanlara, kamu sektöründe çalışanlarda özel sektörde çalışanlara, yöneticiler ve profesyoneller gibi iyi ücretli ve saygın pozisyonları dolduranlarda diğer meslek gruplarının mensuplarına göre daha yüksektir (Veenhoven, 2015a: 1054). Türkiye’de mutluluğun gruplar arasındaki dağılımı, dünyanın diğer ülkeleriyle benzerdir. TÜİK’ in Yaşam Memnuniyeti Araştırmasına (2023) göre kadınlar erkeklerden ve evli olanlar olmayanlardan daha mutludur. İnsanların gelir düzeyi arttıkça mutluluğu da artmaktadır. Sağlıklı olmak, mutluluğu pozitif yönde etkilemektedir (Akın ve Şentürk, 2012: 188; Bozkuş vd., 2006: 101). İşsizliğin mutluluk üzerindeki etkisiyse olumsuzdur. İşsizler, kendisini çalışanlara göre daha az mutlu hissetmektedir (Kanlıoğlu ve Dumludağ, 2022: 15). Bu bağlamda mutluluğun insanlar ve gruplar arasındaki eşitsiz dağılımı, toplumların önemli bir sorununu oluşturmakta ve farklı kesimler arasında mutluluk dağılımının tespiti önemli hale gelmektedir.

Çalışmada genç yetişkinlerin mutluluk eşitsizliğine odaklanılmaktadır. Genç yetişkinlik, bireyin daha bağımsız ve sorumlu hale geldiği yetişkin yaşamına geçiş dönemini ifade etmektedir (Levinson, 1986: 5). Bu dönem, gençlerin ebeveynlerinin evinden ayrıldığı, kariyer yapmaya başladığı, evlendiği, çocuk sahibi olduğu ve topluma katkıda bulunmaya başladığı aşamadır (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2007: 360; Levinson, 1978: 22). Bu sayılanlar Havighurts’e göre, genç yetişkinliğe özgü gelişim görevleridir. Bunlarda başarılı olmak, bireyde mutluluğa başarısız olmaksızın mutluluğa yol açmaktadır (Havighurts’ten akt. Gander ve Gardiner, 2004: 249). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda; çalışma hayatına girme, ekonomik bağımsızlığını kazanma, evden ayrılma, hayatının kontrol ve sorumluluğunu alma gibi insan yaşamındaki elzem görevlerin üstlenildiği genç yetişkinlik döneminin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmada genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin dönemin görevlerini üstlenebilme, aileden ekonomik ve sosyal açıdan daha bağımsızlaştıkları bir hayat kurabilme durumlarıyla mutlulukları arasındaki ilişkiyi betimlemek amaçlanmaktadır. Genç yetişkinlerde mutluluğun ekonomik ve sosyal yaşam özelliklerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği sorusunun yanıtı aranmaktadır. Genç yetişkinlerin mutluluğu üzerine yapılan mevcut çalışmalar, iyimserliğin (Gülcan ve Nedim Bal, 2014), kanaat ve maneviyatın (Aydın, 2019), internet bağımlılığının (Uygur ve Dilmaç, 2021) ve evlilik kaygısının (Payat ve Öksüz, 2022) mutlulukla ilişkisini incelemektedir. Mutluluk eşitsizliği çalışmalarıysa genç yetişkinleri ele almamaktadır. Bu nedenle çalışmanın genç yetişkinlerdeki mutluluk eşitsizliğini büyük bir örneklemde elde edilen veri üzerinden inceleyerek alandaki bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

1.1. Tarihsel Süreçte Mutluluk

Mutluluk, tarihsel süreç boyunca düşünürlerin ilgisini çekmiştir. Antik Çağ'dan günümüze kadar pek çok düşünür, mutluluğun ne olduğu ve ona nasıl ulaşılabileceğini tartışmıştır. Her çağın ve o çağın düşünürlerinin mutluluk anlayışı, çağın koşulları, imkân ve öğretilerinden etkilenmiştir. Bu nedenle mutluluğa yüklenen anlam, zaman içerisinde çağdan çağa farklılık göstermiştir. Antik Çağ'da mutluluk, iyi yaşam ve erdemle ilişkilendirilmiştir (Yalvaç Arıcı, 2020: 218). Antik Yunan felsefesinde mutluluk tartışmaları, büyük ölçüde iyi yaşam anlamına gelen "eudaimonia" kavramına odaklanmıştır (Veenhoven, 1984: 15). Platon mutluluğu, akıl, fiziksel arzular ve ruhsal gereksinimler arasındaki uyumlu birlikteliğin bir sonucu olarak görmüştür (Marar, 2004: 17). Bedensel ve ruhsal açıdan erdemli, ölçülü ve orta yollu olmayı mutluluk için gereklilik saymıştır (Birlik, 2013: 36). Aristoteles ise mutluluğu, "*ruhun erdeme uygun bir eylemidir*" (Aristoteles, 2014: 33) şeklinde tanımlamıştır. Erdeme ve kusursuz bir karaktere ulaşmayı, mutluluğun ölçütleri olarak öne sürmüştür. Mutluluğu, kişinin hayatını soylu bir şekilde sürdürmesinin bir sonucu olarak görmüştür (Marar, 2004: 18). İslam filozofu Farabi de insan yaşamının temel amacı saydığı mutluluğa erdemli bir yaşamla ulaşılabileceğini savunmuştur. Mutluluğu, peşinden koşulan en üstün iyi olarak değerlendirmiştir (Arslan, 2018: xiii).

Orta Çağ döneminde mutluluğa yönelik bu yaklaşım terk edilmiştir. Orta Çağ Avrupası'nda Hristiyanlığın yayılmasıyla iyi yaşam kriteri, erdemli yaşamdan Tanrı'nın onayladığı yaşama yönelmiştir. O andan itibaren mutluluk, yeryüzünden ölüm sonrası dünyaya aktarılmıştır. İçinde bulunduğumuz dünya mücadelenin verildiği ve acının çekildiği bir yer olarak görülmüştür. İnsanın mutluluğa, ancak hak ettiği takdirde, öldükten sonra cennette erişebileceğine inanılmıştır (Marar, 2004: 20). Dini inanışa dayanan bu mutluluk anlayışı, 18. yy Aydınlanma Çağına kadar etkisini sürdürmüştür. Aydınlanma Çağında mutluluk anlayışı kökten değişmiş ve mutluluk, bu hayatta arzulanabilecek ve yaşarken ulaşılabilecek bir şey olarak görülmeye başlanmıştır. İnsan mutluluğunu geliştirmenin ahlaki bir sorumluluk olduğu fikri benimsenmiştir (Veenhoven, 2015a: 1036). Çağın düşünürleri, inançlarda, yönetim biçimlerinde, yaşam koşullarında ve geleneklerde yapılacak değişikliklerle insanların mutluluğunun sağlanmasının mümkün olduğunu savunmuştur (McMahon, 2006: 13).

Modern toplumlarda, rasyonel düşüncenin hâkim hale gelmesi ve politik kuralların demokratik bir yapıya bürünmesiyle, mutluluğun kesin tanımı, mutluluğa erişmenin yolları ve vatandaşların mutluluğunun sağlanmasında devletin sorumlulukları tartışılmaya başlanmıştır. Özellikle refah devleti uygulamalarının hayata geçirilmeye başlandığı 20. yüzyılın ikinci yarısında, insanların yaşam standardında kayda değer bir artış olmuş ve mutluluk ideali ön plana çıkmıştır (Veenhoven ve Dumludağ, 2017: 227). 1960'ların sonu itibarıyla ülke kalkınmasının ve sosyal refahın, sadece ekonomik göstergeler üzerinden tanımlanması eleştirilmiştir. Ekonomik büyümenin tek başına kaliteli yaşamın göstergesi olamayacağı dile getirilmiştir. 2000'li yıllarda ülkelerin yaşam kalitesini ölçmek için öznel refah göstergelerine yer vermeye başlanmıştır. Devletin halkın mutluluğunu sağlama görevi gerektiği ilkesi uluslararası boyutta benimsenmiştir (Arslan, 2020: 116-118). Sosyal refahın ve ilerlemenin bir göstergesi olarak kabul edilmesiyle gerek uluslararası gerekse ulusal kuruluşlar ve araştırmacılar, anket yoluyla mutluluk verisi toplamaya başlamıştır. Bu da mutluluğa olan bilimsel ilgiyi artırmıştır (Veenhoven, 2015b: 207).

1.2. Sosyal Bilimlerde Mutluluk ve Mutluluk Eşitsizliği

Sosyal bilimlerde mutluluk kelimesi, etik anlamda erdem veya metafizik bir yaşam amacı ile ilişkilendirilmemektedir. Çalışmalarda kavram genelde bir bütün olarak yaşamdan duyulan memnuniyetle bağlantılı zevkli bir durumu ifade etmektedir (Veenhoven, 1984: 17). Hollandalı sosyolog Veenhoven mutluluğu, "*kişinin bir bütün olarak yaşamından aldığı öznel keyif diğer bir deyişle bireyin yaşadığı hayattan ne kadar hoşlandığı*" (2015a: 1037) olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda mutluluk, kişinin kendi hayatının öznel bir değerlendirmesine dayanmaktadır. Kişinin deneyimlediği yaşam koşullarını bütün olarak değerlendirmesi neticesinde hayatına karşı bir tutumu şeklinde ortaya çıkmaktadır (Veenhoven, 1984: 23-24). Sosyal bilimlerde araştırmacılar, öncelikle mutluluğu ve yaşam memnuniyetini etkileyen etmenlerin tespitine yönelik çalışmalar yapmıştır. Ardından mutluluk eşitsizliğine yönelmiştir (Limanlı, 2021: 457). Mutluluk eşitsizliği, genel anlamda, mutluluğun ülkeler, sosyal gruplar ve bireyler arasındaki eşitsiz dağılımını ifade etmektedir. Delhey ve Kohler kavramı, "*bir ulus içindeki bir bütün olarak yaşam değerlendirmelerinin heterojenliği*" (2011: 743) olarak tanımlamaktadır. Kalmijn ve Veenhoven kavramla "*bir*

ülkedeki vatandaşların yaşamlarından aldıkları keyif açısından ne ölçüde farklılık gösterdiklerini” (2005: 358) ifade etmektedir. Choi kavramı, “mutluluk algılarının ve deneyimlerinin insanlar veya sosyal gruplar arasında eşit olarak dağılmadığı bir durum” (2018: 4) şeklinde kullanmaktadır.

Mutluluk eşitsizliği, eşitsizliğin öznel bir göstergesini oluşturmaktadır. Gelir dağılımı gibi nesnel göstergelerle ölçülen sosyal eşitsizlik anlayışına katkıda bulunacak yeni bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Arslan, 2017: 91). Helliwell ve diğerleri (2016: 41), Dünya Mutluluk Raporunda mutluluk eşitsizliğinin bireyler arasındaki refah dağılımının daha kapsamlı ve anlamlı bir ölçüsünü sağladığını savunmaktadır. Veenhoven da mutluluğun, “*karşılaştırmalı eşitsizlik araştırmalarının merkezinde yer alan gelir eşitsizliklerinden daha iyi bir gösterge olduğunu*” (2005a: 352) belirtmektedir. Ona göre, genel eşitsizliği yansıtır olması, ülkeler arasında makul ölçüde karşılaştırılabilmesi, dikkati potansiyel yaşam kalitesindeki farklılıklardan gerçekleşen yaşam kalitesindeki farklılıklara kaydırması; mutluluk eşitsizliğinin sosyal eşitsizliğin alternatif bir ölçütü olarak düşünülmesine imkân vermektedir (Veenhoven, 1990: 12). Mutluluk eşitsizliği, dikkati yaşam şansı farklılıklarından deneyimlenen yaşam sonuçları farklılıklarına kaydırmaktadır. İnsanların bir bütün olarak yaşam koşullarını ve kalitesini değerlendirmesine dayanan yaşam memnuniyeti, yaşam sonuçlarındaki eşitsizliği ölçen iyi bir göstergedir (Veenhoven, 2005b: 463-464; Delhey ve Kohler, 2011: 743). Bu gösterge, araştırmacıların bir bütün olarak yaşam eşitsizliğinin özet bir ölçüsüne sahip olmasını sağlamaktadır (Delhey ve Kohler, 2011: 743). Tüm bunlar, küresel ve yerel boyutuyla mutluluk eşitsizliğine olan ilgiyi artırmaktadır.

2. Yöntem

Çalışma, nicel ikincil veri analizi araştırmasıdır. Nicel ikincil veri analizi, daha önce başkaları tarafından toplanıp kaydedilen verilerin istatistikî analizini içeren bir araştırma türüdür. Bu araştırma türü, ulusal ya da uluslararası kurum ve kuruluşların topladığı verinin zaman içerisinde daha erişilebilir hale gelmesiyle yaygınlık kazanmıştır (Neuman, 2020: 609). İkincil veri analizinin bazı güçlü yönleri bulunmaktadır. İlk olarak ikincil veri setleri, genellikle büyük örneklem gruplarından toplanan verileri içermektedir. Bu da bulguların genellenebilirliğini artırmaktadır. İkinci olarak değişkenlerin, değişkenler arasındaki ilişkilerin ve örneklem içindeki alt grupların incelenmesine olanak tanımaktadır. Üçüncü olarak araştırmacılara tek başlarına toplamaları mümkün olmayan zenginlikte veri setleri sunmaktadır (Dunn vd., 2015: 3). Çalışmada World Values Studies’in (Dünya Değerler Araştırması) 7. Dalga (2018 yılı) Türkiye verileri² (Haerpfer vd., 2022) kullanılmıştır. Dünya Değerler Araştırmasında veri, katılımcıların aile, din, cinsiyet, sağlık, ekonomi, güvenlik, yoksulluk, yolsuzluk, göç ile ilgili kültürel değer ve tutumlarını ölçen sorulardan oluşan bir anket formuyla toplanmaktadır (WVS, Wave 7 Questionnaire).

2.1. Evren ve Örneklem

Dünya Değerler Araştırmasının hedef kitlesi, 18 yaş ve üzeri nüfustan oluşmaktadır. Türkiye’de örneklemin tasarlanmasında, küme örnekleme kullanılmıştır. Devlet İstatistik Enstitüsünün son nüfus sayımına dayanarak belirlediği 180 kümenin her birinin içerisindeki 100 haneden rastgele seçilen 12’şer hane örnekleme dâhil edilmiştir. Hane içerisinde görüşme yapılacak uygun birey Kish yöntemiyle belirlenmiştir. Böylece nüfusun tüm kesimlerinin (büyük şehirler, kasabalar, kırsal alanlar) büyüklükleriyle orantılı olarak temsil edilmesi garanti altına alınmıştır. Örneklem büyüklüğü, 2415 kişiden oluşmaktadır (WVS, Sample Design Turkey, 2018).

Genç yetişkinlerin mutluluk eşitsizliğini betimlemeyi amaçlayan bu çalışmanın evrenini, Türkiye’deki 20-40 yaş arası nüfus oluşturmaktadır. Genç yetişkinlik döneminin yaş aralığı konusunda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Dönem Havighurst’e göre 18-35, Erikson’a göre 20-40, Bühler’e göre 25-45 (Onur, 2011: 102) ve Levinson’a göre 22-40 yaşları arasını kapsamaktadır (1978: 20). Çalışmada 20-40 yaş arası, genç yetişkinlik dönemi olarak alınmıştır. Bu nedenle veriyi analize uygun hale getirmek için 20 yaş altı ve 40 yaş üstü katılımcılar analiz dışı bırakılmıştır. Mutluluğu ve yaşam memnuniyetini ölçen sorulara “cevap yok” ya da “fikri yok” yanıtını veren katılımcılar analiz dışında tutulmuştur. Ayrıca eğitimi tamamlamış

² Veri, 20.06.2023 tarihinde <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV7.jsp> adresinden temin edilmiştir.

olmanın yetişkinliğe geçişin belirleyicilerinden olması nedeniyle eğitim durumuna lisede veya üniversitede öğrenci yanıtını veren katılımcılar analizden çıkarılmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü 1304 kişiden oluşmaktadır. Örneklemin %47'si kadın, %53'ü erkektir. Verinin toplandığı yılda katılımcıların %22,8'i "20-24", %44,2'si "25-34", %33'ü "35-40" yaş aralığındadır. Onların %47,8'i "düşük", %30,3'ü "orta", %21,6'sı "yüksek" eğitim düzeyine sahiptir.

2.2. Verinin Toplanması

Bu çalışmada, anket formundaki sosyoekonomik özellikleri ölçen 6 soru ile mutluluk ve refahı ölçen 4 sorudan elde edilen veri üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkenleri, mutluluk ve yaşam memnuniyetidir. Ankette mutluluk, "Bugünlerde, genel olarak mutlu olup olmadığınızı söyley misiniz? Mesela şu okuyacağım şıklardan hangisi, bugünlerdeki genel mutluluk durumunuzu en iyi tarif ediyor? Çok mutluyum... Biraz mutluyum... Pek mutlu değilim... ya da Hiç mutlu değilim." şeklinde sıralı ölçüm düzeyinde bir soru ile ölçülmüştür. Hiç mutlu değilim yanıtını sadece 26 katılımcı verdiği için bu seçenek "Pek mutlu değilim" seçeneğiyle birleştirilmiştir. Analiz "çok mutlu", "biraz mutlu" ve "pek mutlu değil" olmak üzere 3 seçenek üzerinden yapılmıştır. Araştırmada yaşam memnuniyetini ölçmek içinse katılımcılara "Genel olarak bugünlerde hayatınızdan ne kadar memnunsunuz?" şeklinde soru yöneltilmiştir. Katılımcılardan 1'in "Hiç memnun değilim" e ve 10'un "Son derece memnunuz" a karşılık geldiği bir cetvel üzerinden puanlama yapması istenmiştir. Yaşam memnuniyeti değişkeninin ölçüm düzeyi, eşit aralıklı ölçümdür.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri, ekonomik özellik ve bağımsızlığı ölçen ve sosyal özellik ve bağımsızlığı ölçen değişkenler şekilde iki gruba ayrılmaktadır. Ekonomik özellikleri ölçen değişkenler; çalışma durumu, meslek, son yıl içindeki maddi durum ve algılanan gelir grubudur. Sosyal özellikleri ölçen değişkenler; medeni durum, ebeveynlerine göre hayat standardı, ebeveynlerle yaşama durumu ve hayatını kontrol etme durumudur. Bağımsız değişkenlere ait kodlar, yeniden kodlama işlemiyle dönüştürülmüştür. Değişkenlere ait mevcut ve yeni kodlar, Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Bağımsız değişkenlere ait mevcut ve yeni kodlar

Değişkenler	Kodlar
Ekonomik Özellikleri Ölçen Değişkenler	Çalışma Durumu Çalışma durumu değişkeni, "1- Ücretli ve tam zamanlı", "2- Ücretli ve yarı zamanlı", "3- Kendi işimin sahibiyim", "4- Emekli", "5- Ev kadını", "6- Öğrenci", "7- İş arıyor", "8- Diğer" şeklinde kodlanmıştır. Bu çalışma için 1, 2 ve 3 seçenekleri, "1- Çalışıyor"; 5, "2- Ev kadını"; 6, "3- Öğrenci"; 7, "4- İş arıyor" olarak yeniden kodlanmıştır. "Emekli" yanıtını veren 1 katılımcı çıkarılmıştır.
	Meslek Meslek değişkeni, "0- Hayatında hiç işi olmamış", "1- Profesyonel", "2- Yönetici", "3- Memur", "4- Satış elemanı", "5- Hizmet çalışanı", "6- Vasıflı işçi", "7- Yarı vasıflı işçi", "8- Vasıfsız işçi", "9- Tarım işçisi", "10- Çiftçi, kendi toprağı var" şeklinde kodlanmıştır. Bu çalışma için 0 seçeneği, "1- Hayatında hiç çalışmamış"; 1 ve 2, "2- Profesyonel- yönetici"; 3, 4 ve 5, "3- Memur"; 6, "4- Vasıflı işçi"; 7, 8, 9 ve 10, "5- Yarı vasıflı/vasıfsız işçi- tarım çalışanı" olarak yeniden kodlanmıştır.
	Son yıl içindeki maddi durum Maddi durum değişkeni, "1- Para biriktirdi", "2- Ancak geçinebildi", "3- Birikimlerini harcadı", "4- Borçlandı" şekilde kodlanmıştır. Çalışmada bu değişkene ait mevcut kodlar aynen kullanılmıştır.
	Algılanan gelir grubu Kişinin Türkiye'de yaşayan insanlar içerisinde kendisini yerleştiği gelir grubu değişkeni, "1- Alt gelir grubu", "2- Orta gelir grubu", "3- Üst gelir grubu" şekilde kodlanmıştır. Çalışmada bu değişkene ait mevcut kodlar aynen kullanılmıştır.
Sosyal Özellikleri Ölçen	Medeni Durum Medeni durum değişkeni, "1- Evli", "2- Birlikte yaşama", "3- Boşanmış", "4- Ayrılmış", "5- Dul", "6- Bekâr" şeklinde kodlanmıştır. Bu çalışma için 1 seçeneği, "1- Evli"; 2, 3, 4 ve 5, "2- Boşanmış- dul"; 6 "3- Bekâr" olarak yeniden kodlanmıştır.
	Ebeveynlerine göre hayat standardı Kişinin hayat standardının ebeveynlerinin kendi yaşındaykenki hayat standardına göre durumu değişkeni, "1- Kendi yaşamı daha iyi", "2- Ailesinin yaşamı iyiydi", "3- Yaklaşık aynı" şeklinde kodlanmıştır. Çalışmada bu değişkene ait mevcut kodlar aynen kullanılmıştır.
	Ebeveynlerle yaşama durumu Ebeveynlerle yaşama durumu değişkeni, "1- Hayır", "2- Evet, kendi anne babası", "3- Evet, kayınvalide-kayınbabası", "4- Evet, hem kendi annesi-babası hem de kayınvalide-kayınbabası" şeklinde kodlanmıştır.

Türkiye’de Genç Yetişkinler Arasında Mutluluk Eşitsizliği
Happiness Inequality Among Young Adults in Türkiye

	Bu çalışma için 1 seçeneği, “1- Ebeveynlerle yaşamıyor”; 2, 3 ve 4, “2- Ebeveynlerle yaşıyor” olarak yeniden kodlanmıştır.
<i>Hayatını kontrol etme durumu</i>	Katılımcıların hayatını kontrol etme ve seçimlerinde özgür olma değişkeni, “1- Hayatını kendi kontrol edemez”, “10- Hayatını kontrolde tamamen özgürdür” e karşılık gelen 1’ den 10’a sayılar şeklinde kodlanmıştır.
	Bu çalışma için 1, 2 ve 3 seçenekleri, “1- Kontrol edemez”; 4, 5, 6 ve 7, “2- Kısmen kontrol eder”; 8, 9 ve 10, “3- Kontrolde özgürdür” şeklinde yeniden kodlanmıştır.

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

2.3. Verinin Analizi

Veri, bilgisayar ortamında sosyal bilim araştırmalarına uygun olarak hazırlanan SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada grupların karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla sıralı ölçüm düzeyinde olan mutluluk değişkeninin analizi için istatistiki işlemlerden çapraz tablo ve ki-kare (χ^2) testleri kullanılmıştır. Eşit aralıklı ölçüm düzeyinde olan yaşam memnuniyeti değişkeni verisinin analizinde ise parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangisinin kullanılacağına karar vermek için değişkenlere normallik testi uygulanmıştır. Yaşam memnuniyeti değişkeninin çarpıklık ve basıklık kat sayıları sırasıyla $-.416$, $.167$ ’dir. Grupların yaşam memnuniyeti skorlarının normallik dağılımları Tablo 2’de verilmiştir. George ve Mallery’e göre (2020, 114-115), çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,0$ arasında olması mükemmel kabul edilir, ancak uygulamaya bağlı olarak $\pm 2,0$ arasında bir değer de çoğu durumda kabul edilebilir. Bu açıklamaya göre yaşam memnuniyeti, bağımsız değişkenlerin tüm gruplarında normal dağılıma sahiptir.

Tablo 2: Grupların Yaşam Memnuniyeti Skorlarının Normallik Dağılımları

		Çarpıklık	Basıklık
Çalışma Durumu	Çalışıyor	-,482	,341
	Ev kadını	-,310	-,079
	Öğrenci	-,082	-,457
	İş arıyor	-,237	-,058
Meslek	Hiç çalışmamış	-,266	-,214
	Profesyonel- yönetici	-,634	,547
	Memur	-,677	,792
	Vasıflı işçi	-,281	,131
	Yarı vasıflı/vasıfsız işçi-tarım çalışanı	-,454	,106
Son yıl içindeki maddi durum	Para biriktirdi	-,532	,490
	Ancak geçinebildi	-,390	,141
	Birikimlerini harcadı	-,437	,584
	Borçlandı	-,371	-,267
Algılanan gelir grubu	Alt gelir grubu	-,116	-,201
	Orta gelir grubu	-,430	,406
	Üst gelir grubu	-,806	,529
Medeni durum	Evli	-,518	,324
	Boşanmış- dul	-,807	,172
	Bekar	-,295	,069
Ebeveynlerle yaşama durumu	Ebeveynlerle yaşamıyor	-,455	,275
	Ebeveynlerle yaşıyor	-,338	-,007
Ebeveynlerine göre hayat standardı	Kendi yaşamı iyi	-,528	,358
	Ailesinin yaşamı daha iyiydi	-,247	-,022
	Yaklaşık aynı	-,563	,577
Hayatını kontrol etme durumu	Kontrol edemez	-,147	-,337
	Kısmen Kontrol eder	-,333	,220
	Kontrolde özgürdür	-,830	1,312

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Parametrik testlerde aranan bir diğer şart olan varyans homojenliği varsayımının incelenmesinde Levene testi kullanılmıştır ve sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Varyansların homojenliği testi (Levene testi)

	İstatistik	df1	df2	P
Çalışma durumu	,850	3	1281	,466
Meslek	1,771	3	1249	,132
Son yıl içindeki maddi durum	2,875	3	1253	,035
Algılanan gelir grubu	3,127	2	1263	,044
Medeni durum	,593	2	1299	,553
Ebeveynlerle yaşama durumu	8,636	1	1297	,003
Ebeveynlerine göre hayat standardı	,081	2	1276	,923
Hayatını kontrol etme durumu	6,382	2	1296	,002

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 3'e göre çalışma durumu, meslek, medeni durum ve ebeveynlerine göre hayat standardı değişkenleri için ölçüm yapılan grupların varyansları homojendir ($p > 0.05$). Normallik ve homojenlik varsayımlarını karşılayan bu değişkenlere parametrik testlerden One Way ANOVA uygulanmıştır. Son yıl içindeki maddi durum, algılanan gelir grubu, ebeveynlerle yaşama durumu ve hayatını kontrol etme durumu değişkenleri için ölçüm yapılan grupların varyansları homojen değildir ($p < 0.05$). Homojenlik varsayımını karşılamayan bu değişkenlere parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis uygulanmıştır.

3. Bulgular

Çalışmanın bulguları, "ekonomik özelliklere göre mutluluk" ve "sosyal özelliklere göre mutluluk" olmak üzere iki alt başlık altında incelenmektedir.

3.1. Ekonomik Özelliklere Göre Mutluluk

Bu başlıkta genç yetişkinlerin çalışma durumu, mesleği, son yıl içindeki maddi durumu ve algılanan gelir grubuna göre mutluluğu ve yaşam memnuniyeti karşılaştırılmaktadır.

Tablo 4: Mutluluğun Çalışma Durumuna ve Mesleğe Göre Karşılaştırması

	Çok mutlu	Oldukça mutlu	Pek mutlu değil	ki kare testi	
Çalışma durumu	Çalışıyor	200 23,5%	533 62,7%	117 13,8%	[$\chi^2_{(6)} = 4,897, p > .05$]
	Ev kadını	56 22,4%	155 62,0%	39 15,6%	
	Öğrenci ³	18 29,0%	35 56,5%	9 14,5%	
	İş arıyor	22 17,9%	78 63,4%	23 18,7%	
Meslek	Hiç çalışmamış	78 26,0%	172 57,3%	50 16,7%	[$\chi^2_{(8)} = 23,364, p < .05$]
	Profesyonel-yönetici	61 29,5%	115 55,6%	31 15,0%	
	Memur	45 30,4%	85 57,4%	18 12,2%	
	Vasıflı işçi	87 20,2%	281 65,3%	62 14,4%	
	Yarı vasıflı/vasıfsız işçi-tarım çalışanı	23 13,6%	120 71,0%	26 15,4%	

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 4'e göre, genç yetişkinlerin çalışma durumu ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır [$\chi^2_{(6)} = 4,897, p > .05$]. Çalışma durumu açısından farklılaşan genç yetişkinler, mutluluk düzeyleri açısından benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte yüzdelik dağılıma bakıldığında, öğrenci

³ Eğitim düzeyi sorusuna lise ya da üniversitede okuyorum yanıtını veren katılımcılar, analizden çıkarılmıştır. Buradaki öğrenci seçeneği, ortaokul ya da lise mezunu olan, hiçbir işte çalışmamış, iş aramayan, kendilerini öğrenci olarak tanımlayan bir grubu ifade etmektedir.

olduklarını belirten genç yetişkinlerin %29’nun kendisini “çok mutlu” olarak tanımladığı görülmektedir. Bu oranla onlar, gruplar içerisindeki en mutlu kesimi oluşturmaktadır. Kendisini öğrenci olarak konumlandıran genç yetişkinleri, çok mutlu olma oranları açısından sırasıyla “çalışanlar” ve “ev kadınları” takip etmektedir. Çalışanların yaklaşık %24’ü ve ev kadınlarının %22’si içinde bulunduğu günler için kendisini “çok mutlu” olarak tarif etmektedir. P değerine göre anlamlı bir farklılaşmayı ifade etmiyor olsa da “iş arıyor” olan genç yetişkinlerde mutluluk, beklenildiği üzere düşmektedir. İş arayan genç yetişkinlerin yaklaşık %18’i “çok mutlu” olduğunu ifade etmektedir. Bu oran, gruplar içerisindeki en düşük değerdir. Ayrıca gruplar içerisinde en yüksek “pek mutlu olmama” oranı da (%18,7) onlardadır.

İş arayan genç yetişkinlerin mutsuzluğu yaşla birlikte artış göstermektedir (bkz. Ek- Tablo 4.1). İşsiz genç yetişkinlerin yaşı ilerledikçe “çok mutlu olma” oranları düşmektedir. Nitekim “20-24” yaş arası genç yetişkinlerin yaklaşık %29’u çok mutlu olduğunu belirtirken, buna yönelik oran “25-34” yaş arasındaki genç yetişkinlerde %10’a ve “35-40” yaş arası genç yetişkinlerde %9’a düşmektedir. Ayrıca “35-40” yaş aralığındaki iş arayan genç yetişkinlerin %26,1’i kendisini pek mutlu hissetmemektedir. Bu oran, “pek mutlu değil” yanıtını verenler içerisindeki en yüksek orana karşılık gelmektedir. Diğer bir ifadeyle yaşı 35 ila 40 arasında olan işsiz genç yetişkinler, ilgili gruplar arasındaki en mutsuzları oluşturmaktadır. Buna göre, iş arayan genç yetişkinlerin yaşı ilerledikçe çalışmamanın, iş bulamamanın veya işsiz olmanın baskısını daha fazla hissettiği ve bunun da onların mutsuzluğunu artırdığı söylenebilir.

Genç yetişkinlerin mesleği ile mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2_{(8)} = 23,364$, $p < .05$]. Çalışan genç yetişkinlerin mutluluk düzeyleri, icra ettikleri mesleğe göre farklılaşmaktadır. Gruplar içerisinde doktor, mühendis, mimar, öğretmen gibi “profesyoneller” veya bankacı, üst düzey memur gibi yüksek yönetim pozisyonlarında çalışan “yöneticiler” ile büro işlerinde çalışan “memurlar” en mutlu kesimleri oluşturmaktadır. Nitekim profesyonel ve yöneticiler (%29,5) ile memurlar (%30,4) arasında kayda değer bir kesim, içerisinde bulunduğu günler için kendini “çok mutlu” olarak tanımlamaktadır. Buna karşın “çok mutlu” olanların oranı, vasıflı işçilerde yaklaşık %20’ye, yarı vasıflı/vasıfsız işçi ve tarım çalışanlarında %14’e düşmektedir.

Tablo 5: Mutluluğun Maddi Duruma ve Algılanan Gelir Grubuna Göre Karşılaştırması

		Çok mutlu	Oldukça mutlu	Pek mutlu değil	ki kare testi
Son yıl içindeki maddi durum	Para biriktirdi	77 34,8%	121 54,8%	23 10,4%	$[\chi^2_{(6)} = 28,162$, $p < .05$]
	Ancak geçinebildi	156 20,4%	499 65,2%	110 14,4%	
	Birikimlerini harcadı	31 20,0%	101 65,2%	23 14,8%	
	Borçlandı	23 19,8%	67 57,8%	26 22,4%	
Algılanan gelir grubu	Alt gelir grubu	17 9,7%	112 64,0%	46 26,3%	$[\chi^2_{(4)} = 34,150$, $p < .05$]
	Orta gelir grubu	237 25,2%	578 61,4%	127 13,5%	
	Üst gelir grubu	35 23,5%	98 65,8%	16 10,7%	

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 5’e göre, genç yetişkinlerin son yıl içindeki maddi durumu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2_{(6)} = 28,162$, $p < .05$]. Gruplar arasında yıl içerisinde “para biriktiren” genç yetişkinler, en mutlu kesimi oluşturmaktadır. Bu grubun kayda değer bir kısmı (yaklaşık %35), kendisini içerisinde bulunduğu günler için “çok mutlu” olarak tanımlamaktadır. Buna karşın “çok mutlu” olma oranı, son yılında ancak geçinebilmiş, birikimlerini harcamış ve borçlanmış genç yetişkinlerde %20’ye düşmektedir. “Pek mutlu değil” yanıtını veren katılımcıların değerleri incelendiğindeyse oranların, yıl içerisinde birikim yapanlardan borçlanana doğru gidildikçe arttığı görülmektedir. Nitekim birikim yapan katılımcılarda yaklaşık olarak %10 olan pek mutlu olmama oranı, borçlanmak durumunda kalanlara gelindiğinde %22’ye

çıkılmaktadır. Diğer bir ifadeyle pek mutlu olmama oranı, son yıl içerisinde borçlanan genç yetişkinlerde birikim yapanlara göre 2 katın üzerinde artış göstermektedir. Ancak geçinebilen veya birimlerini harcayan genç yetişkinlerinse yaklaşık %15'inin pek mutlu olmadığı görülmektedir.

Genç yetişkinlerin kendisini yerleştirdiği gelir grubu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2(4)= 34,150$, $p<.05$]. Türkiye'de yaşayan insanlar içerisinde kendisini alt gelir grubuna yerleştiren genç yetişkinlerin mutluluk düzeyi, kendisini orta ya da üst gelir grubuna yerleştirenlere göre hayli azalmaktadır. Nitekim kendisini orta gelir grubuna yerleştiren genç yetişkinlerin yaklaşık %25'i, üst gelir grubuna yerleştirenlerin %24'ü "çok mutlu" olduğunu belirtirken, kendisini alt gelir grubuna yerleştirenlerde oran %10'a düşmektedir. "Pek mutlu değil" yanıtını verenlerin oranysa üst gelirli olduğunu düşünenlerden, alt gelirli olduğunu düşünenlere doğru gidildikçe artmaktadır. Kendisini alt gelir grubunda gören genç yetişkinler arasında pek mutlu olmayanların oranı (%26,3), orta gelir grubundakilerin (%13,5) iki katına, üst gelir grubundakilerin (%10,7) iki buçuk katına çıkmaktadır.

Tablo 6: Yaşam Memnuniyetinin Çalışma Durumuna ve Mesleğe Göre (ANOVA) Karşılaştırması

Yaşam Memnuniyeti	N	X̄	Std. Sapma	F	P	Fark
1- Çalışıyor	850	6,60	1,90	1,756	,15	
Çalışma Durumu	2- Ev kadını	250	6,41	1,91		
	3- Öğrenci	62	6,81	1,69		
	4- İş arıyor	123	6,29	1,99		
	1- Hiç çalışmamış	300	6,41	1,93	3,028	,01*
Meslek	2- Profesyonel-yönetici	207	6,94	1,81		
	3- Memur	148	6,58	2,01		
	4- Vasıflı işçi	430	6,50	1,80		
	5- Yarı vasıflı/vasıfsız işçi-tarım çalışanı	169	6,36	2,08		

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 6'ya göre genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F= 1.756$; $p>.05$]. Grupların ortalamaları incelendiğinde de birbirlerine yakın değerlere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte kendisini "öğrenci" olarak konumlandıran genç yetişkinler ($X=6,81$), genel olarak içinde bulunduğu günlerde hayatından en fazla memnun olanları oluşturmaktadır. Onları "çalışan" ($X=6,60$) ve "ev kadını" olan ($X=6,41$) genç yetişkinler takip etmektedir. İş arayan genç yetişkinlerin hayatından duyduğu memnuniyet ortalaması ($X=6,29$) ise gruplar içerisinde en düşük düzeyde kalmaktadır. Buna göre, kendisini öğrenci olarak konumlandıran ve bir işte çalışan genç yetişkinlerin, iş arayan diğer bir ifadeyle işsiz genç yetişkinlere göre hayatından daha memnun oldukları söylenebilir.

Genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F= 3,028$; $p<.05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Gabriel testi uygulanmıştır. Teste göre profesyonel ve yöneticilerin yaşam memnuniyeti hem yarı vasıflı/ vasıfsız işçilerden hem de hayatında hiç çalışmamış olanlardan farklılaşmaktadır. Profesyonel ve yöneticilerin ortalaması ($X=6,94$) yarı vasıflı/vasıfsız işçilerin ($X=6,36$) ve hiç çalışmamış olanların ($X=6,41$) ortalamasından daha yüksektir. Gruplar içerisinde profesyonel ve yöneticiler en yüksek yaşam memnuniyeti ortalamasına; yarı vasıflı/vasıfsız işçi ve tarım çalışanları ise en düşük yaşam memnuniyeti ortalamasına sahip bulunanlardır. Buna göre, mensuplarına daha fazla gelir, statü ve saygınlık sağlayan kafa gücüyle icra edilen mesleklere sahip genç yetişkinlerin, beden gücüne dayanan işlerde çalışanlara göre hayatından daha memnun olduğu söylenebilir.

Tablo 7: Yaşam Memnuniyetinin Maddi Duruma ve Algılanan Gelir Grubuna Göre (Kruskal- Wallis) Karşılaştırması

		N	X̄	df	χ ²	P	Fark
Maddi Durum	1- Para biriktirdi	221	7,18	3	36,569	,00*	(4-1, 3-1, 2-1)
	2- Ancak geçinebildi	765	6,44				
	3- Birikimlerini harcadı	155	6,34				
	4- Borçlandı	116	6,01				
Algılanan gelir grubu	1- Alt gelir grubu	175	5,74	2	50,821	,00*	(3-2, 3-1, 2-1)
	2- Orta gelir grubu	942	6,54				
	3- Üst gelir grubu	149	7,19				

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 7’ye göre, genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti son bir yılındaki maddi durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$\chi^2= 36,569$; $p<.05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Games-Howell testi uygulanmıştır. Teste göre, son bir yılında borçlananların, birikimlerini harcayanların ve ancak geçinenlerin yaşam memnuniyeti para biriktirenlerden farklılaşmaktadır. Borçlanan ($X=6,01$), birikimlerini harcayan ($X=6,34$) ve ancak geçinen ($X=6,44$) genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti ortalaması para biriktirenlere ($X=7,18$) göre düşüktür. Gruplar içerisinde geleceğinin güvencesi olarak kenara para ayırabilen genç yetişkinler, hayatından en memnun olanlardır. Bu grubun yaşamından duyduğu memnuniyet, diğer üç gruptan anlamlı bir şekilde farklılaşmasını sağlayacak şekilde yüksek seyretmektedir. Kazancı ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olmadığı için eksiye girerek yaşamını idame ettirmeye çalışırlarsa en düşük yaşam memnuniyeti bulunanları oluşturmaktadır.

Genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti algılanan gelir grubuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$\chi^2= 50,821$; $p<.05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Games-Howell testi uygulanmıştır. Teste göre, mevcut üç grubun her biri yaşam memnuniyeti açısından birbirinden farklılaşmaktadır. Üst gelir grubunda yer aldığını düşünenlerin ortalaması ($X=7,19$), diğer iki grubun ortalamasına göre daha yüksekken; orta gelir grubunda olduğunu düşünenlerin ortalaması ($X= 6,54$) da alt gelir grubunda olduğunu düşünenlerinkinden ($X=5,74$) daha yüksek seyretmektedir. Yaşam memnuniyeti, kendisini alt gelir grubuna yerleştiren genç yetişkinlerden üst gelir grubuna yerleştirenlere doğru gidildikçe artmaktadır. Kendisini alt gelirli gören genç yetişkinlerle, kendisini orta gelirli görenler arasında 0,8, kendisini üst gelirli görenler arasında 1,45 puanlık fark bulunmaktadır. Dolayısıyla genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti, ülkedeki insanlarla kendisini kıyasladığında, gelirini referans gruptan daha düşük görürse azalmakta; daha yüksek görürse artmaktadır. Diğer bir ifadeyle, genç yetişkinlerin gelirine yönelik öznel algısı olumsuzsa yaşam memnuniyeti azalmakta, olumluysa artmaktadır.

3.2. Sosyal Özelliklere Göre Mutluluk

Bu başlıkta genç yetişkinlerin medeni durumu, ebeveynlerine göre hayat standardı, ebeveynlerle yaşama durumu ve hayatını kontrol etme durumuna göre mutluluğu ve yaşam memnuniyeti karşılaştırılmaktadır.

Tablo 8: Mutluluğun Medeni Duruma ve Ebeveynlerine Göre Hayat Standardına Göre Karşılaştırması

		Çok mutlu	Oldukça mutlu	Pek mutlu değil	ki kare testi
Medeni durum	Evli	155 25,0%	383 61,9%	81 13,1%	$[x^2_{(4)}= 12,405, p<.05]$
	Boşanmış- dul	4 10,3%	23 59,0%	12 30,8%	
	Bekar	141 21,9%	406 63,0%	97 15,1%	
Ebeveynlerine göre hayat standardı	Kendi yaşamı iyi	173 30,0%	351 60,9%	52 9,0%	$[x^2_{(4)}= 56,471, p<.05]$
	Ailesinin yaşamı iyiydi	40 11,9%	222 66,3%	73 21,8%	

Yaklaşık aynı	81 22,0%	227 61,7%	60 16,3%
---------------	-------------	--------------	-------------

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 8'e görüldüğü üzere, genç yetişkinlerin medeni durumu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2(4) = 12,405$, $p < .05$]. Gruplar içerisinde evli genç yetişkinler, en mutlu olanlardır. Onları, bekarlar takip etmektedir. "Dul veya boşanmış" genç yetişkinlerse mutluluğun dağılımı açısından en son sırada yer almaktadır. Nitekim katılımcılar içerisinde "evli" olanların %25'i, bekar olanların %21,9'u, "dul ve boşanmış" olanların %10,3'ü içerisinde bulunduğu günler için "çok mutlu" hissetmektedir. Dul ve boşanmış genç yetişkinlerde çok mutlu olma oranı, bekarlardan iki kat, evlilerden iki buçuk kat daha düşük seyretmektedir. Buna karşın pek mutlu olmama oranı ise dul veya boşanmış olanlarda en yükseğe çıkmaktadır. Boşanmış ve dul genç yetişkinlerin %31 gibi kayda değer bir kısmı, kendisini pek mutlu hissetmemektedir. Buna yönelik oran, evlilerde yaklaşık olarak %13'e ve bekarlarda %15'e düşmektedir.

Genç yetişkinlerin hayat standardının ebeveynlerinkinden farklılaşma durumu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2(4) = 56,471$, $p < .05$]. Ebeveynlerinin kendi yaşındayken sahip olduğundan daha iyi yaşama sahip genç yetişkinler, gruplar içerisinde en mutlu olanlardır. Yaşamı daha kötü olanlardaysa mutluluk, hayli düşmektedir. Nitekim yaşamı ebeveynlerinkinden daha iyi olan genç yetişkinlerin kayda değer bir kısmı (%30), kendini "çok mutlu" hissetmektedir. Yaşamı ebeveynleriyle aynı olanların %22'si bu hissi paylaşmaktadır. Yaşamı ailesi kadar iyi olmayan genç yetişkinlerdeyse çok mutlu olma oranı (%11,9), yaşamı ailesiyle aynı olanların yarısına ve yaşamı ailesinden daha iyi olanların üçte birine kadar düşmektedir. Buna karşın pek mutlu olmama oranı; ailesinin yaşamı daha iyi olanlarda yaklaşık %22, yaşamı ailesiyle aynı olanlarda %16, kendi yaşamı daha iyi olanlarda %9'dur.

Tablo 9: Mutluluğun Ebeveynlerle Yaşama ve Hayatını Kontrol Etme Durumuna Göre Karşılaştırması

		Çok mutlu	Oldukça mutlu	Pek mutlu değil	ki kare testi
Ebeveynlerle yaşama durumu	Ebeveynlerle yaşamıyor	192 25,5%	470 62,4%	91 12,1%	[$\chi^2(2) = 13,148$, $p < .05$]
	Ebeveynlerle yaşıyor	107 19,6%	339 62,1%	100 18,3%	
Hayatını kontrol etme durumu	Kontrol edemez	13 13,4%	56 57,7%	28 28,9%	[$\chi^2(4) = 47,189$, $p < .05$]
	Kısmen kontrol eder	132 18,7%	461 65,2%	114 16,1%	
	Kontrolde özgürdür	153 30,9%	293 59,2%	49 9,9%	

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 9'a göre, genç yetişkinlerin ebeveynleriyle yaşama durumu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2(2) = 13,148$, $p < .05$]. Ebeveynlerinden ayrı yaşayan genç yetişkinlerin mutlu olma oranı, ebeveynleriyle birlikte yaşayanları geçmektedir. Ebeveynlerinden ayrı yaşayan katılımcıların yaklaşık %26'sı içinde bulunduğu günler için kendisini "çok mutlu" hissetmektedir. Buna yönelik oran, ebeveynleriyle birlikte yaşayanlarda %20'dir. Bununla birlikte katılımcılar içerisinde "pek mutlu değil" yanıtını verenlerin oranıysa, ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerde daha yüksek seyretmektedir. Ebeveynlerinden ayrı yaşayanların yaklaşık %12'si içinde bulunduğu günler için pek mutlu olmadığı hissine sahipken, ebeveynleriyle yaşayanların %18'i bu hissi paylaşmaktadır.

Ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerin mutsuzluğu, yaşla birlikte artış göstermektedir (bkz. Ek- Tablo 9.1). Ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerin yaşı ilerledikçe "çok mutlu" olma oranı düşmektedir. Nitekim "20-24" yaş arası genç yetişkinlerin yaklaşık %25'i çok mutlu olduğunu belirtirken, buna yönelik oran "25-34" yaş arasındaki genç yetişkinlerde %17'ye ve "35-40" yaş arası genç yetişkinlerde %11'e düşmektedir. Aksine ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerin pek mutlu olmama oranı ise yaş ilerledikçe artmaktadır. "20-24" yaş arasındaki genç yetişkinlerin yaklaşık %17'si, "25-34" yaş arasındakilerin %18'i, "35-40" yaş arasındakilerin %24'ü içinde bulunduğu günler için pek mutlu değildir. Buna göre, genç

yetişkinlerin yaşı ilerledikçe ebeveynleriyle yaşamak durumunda kalmanın baskısını daha fazla hissettiği ve bunun da onların mutsuzluğunu artırdığı söylenebilir.

Genç yetişkinlerin hayatını kontrol etme durumu ile mutluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$\chi^2(4) = 47,189, p < .05$]. Genç yetişkinlerin hayatını kontrol etme düzeyi arttıkça mutluluğu da artmaktadır. Nitekim hayatını “kontrol edemeyen” katılımcıların yaklaşık %13’ü “çok mutlu” olduğunu belirtirken; buna yönelik oran “kısmen kontrol eder” yanıtını verenlerde %19’a ve “kontrolde özgür” olduğunu belirtenlerde %31’e çıkmaktadır. Ayrıca hayatını kontrol etmekte özgür olanlardan olmayanlara doğru gidildikçe “pek mutlu değilim” yanıtını verenlerin oranında kayda değer bir artış olmaktadır. Hayatını kontrolde özgür olanların yaklaşık %10’u içinde bulunduğu günlerde pek mutlu değilken, hayatını kontrol edemeyenlerde oran %29’a çıkmaktadır. Hayatını kontrol edemeyen dolayısıyla hayatlarıyla ilgili karar alamayan genç yetişkinler içerisinde pek mutlu olmayanların oranı, hayatını kontrolde özgür olanların üç katına çıkmaktadır.

Tablo 10: Yaşam Memnuniyetinin Medeni Duruma ve Ebeveynlerine Göre Hayat Standardına Göre (ANOVA) Karşılaştırması

Yaşam Memnuniyeti	N	X̄	Std. Sapma	F	P	Fark
Medeni Durum	1- Evli	619	6,69	1,87	4,722	,02*
	2- Dul- boşanmış	39	5,97	2,07		
	3- Bekar	644	6,43	1,93		
Ebeveynlerine göre hayat Standardı	1- Kendi yaşamı daha iyi	576	6,90	1,89	36,377	,00* (3-2, 2-1)
	2- Ailesinin yaşamı daha iyiydi	335	5,82	1,78		
	3- Yaklaşık aynı	368	6,65	1,87		

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 10’a göre, genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F = 4,722; p < .05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Gabriel testi uygulanmıştır. Teste göre, farklılığın yönü tespit edilememektedir. Bununla birlikte ortalama değerler incelendiğinde, evli genç yetişkinler ($\bar{X}=6,69$), hayatından genel olarak en fazla memnun olanları oluşturmaktadır. Onları bekar olanlar ($\bar{X}=6,46$) takip etmektedir. Dul veya boşanmış olanların hayatından duyduğu memnuniyet ortalaması ($\bar{X}=5,97$) ise gruplar içerisinde en düşük düzeyde kalmaktadır. Yaşamdan duyulan memnuniyet açısından dul veya boşanmış genç yetişkinlerle bekar olanlar arasında 0,49, evli olanlar arasında 0,72 puanlık fark bulunmaktadır. Diğer iki gruba kıyasla, dul ve boşanmış genç yetişkinlerde yaşam memnuniyeti azalmaktadır. Bu açıdan en şanslı grubuysa evliler oluşturmaktadır. Bu grup diğer iki gruptan daha yüksek yaşam memnuniyetine sahip bulunmaktadır.

Genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti hayat standardının ebeveynlerinkinden farklılaşma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F = 36,377; p < .05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Gabriel testi uygulanmıştır. Teste göre, ailesinin yaşamı daha iyi olan genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti diğer iki gruptan farklılaşmaktadır. Yaşamı ailesinden daha iyi olan genç yetişkinlerin ortalaması ($\bar{X}=6,90$), yaşamı ailesininkile yaklaşık aynı olanların ($\bar{X}=6,65$) ve ailesinin yaşamı daha iyi olanların ($\bar{X}=5,82$) ortalamasından daha yüksektir. Görüldüğü üzere yaşam standardı açısından ailesine göre bulunduğu yer, genç yetişkinlerin yaşamından duyduğu memnuniyeti etkilemektedir. Nitekim genç yetişkinler, ailesinin kendi yaşındaykenki yaşam standardını referans aldığı anda, kendi yaşamı daha iyiyse en yüksek yaşam memnuniyetine sahip olmaktadır. Yaşam standardı ailesine göre düştükçe, yaşamından duyduğu memnuniyet düşmektedir. İçinde bulunan vaziyetin aileye göre olumsuz olması genç yetişkinlerde memnuniyetsizliği artırmaktadır.

Tablo 11: Yaşam Memnuniyetinin Ebeveynlerle Yaşama ve Hayatını Kontrol Etme Durumuna (Mann Whitney U/ Kruskal- Wallis) Karşılaştırması

		N	X̄	df	χ ²	P	Fark
Ebeveynleriyle yaşama	1- Ebeveynlerle yaşamıyor	753	6,62		192732,50	,05*	
	2- Ebeveynlerle yaşıyor	546	6,41				
Hayatını Kontrol Durumu	1- Kontrol edemez	97	5,49	2	185,771	,00*	(3-2, 3-1, 2-1)
	2- Kısmen kontrol eder	707	6,08				
	3- Kontrolde özgürdür	495	7,40				

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 11'e göre, genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti ebeveynleriyle yaşama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [U=192732,50; p=.05]. Görüldüğü üzere ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerle ebeveynlerinden ayrı yaşayanlar arasında sınırda bir p değeriyle yaşam memnuniyeti açısından farklılık bulunmaktadır. Nitekim yaşam memnuniyeti ortalamalarına bakıldığında da aralarında küçük bir farkın bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ebeveynlerinden ayrı yaşayan genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti ortalaması (X̄=6,62), ebeveynleriyle yaşayanların ortalamasından (X̄=6,41) daha yüksektir. Buna göre, ebeveynlerinden ayrı yaşayan genç yetişkinlerin ebeveynleriyle birlikte yaşayanlara göre hayatından daha memnun oldukları söylenebilir.

Genç yetişkinlerin yaşam memnuniyeti hayatını kontrol etme durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [χ²= 185,771; p<.05]. Farklılığın kaynağını belirlemek için Games-Howell testi uygulanmıştır. Teste göre, mevcut üç grubun her biri yaşam memnuniyeti açısından birbirinden farklılaşmaktadır. Hayatıyla ilgili özgürce karar alabilen genç yetişkinlerin ortalaması (X̄=7,40), diğer iki grubun ortalamasına göre yüksekken; hayatını kısmen kontrol edebilen genç yetişkinlerin ortalaması (X̄=6,08) da hayatının kontrolüne sahip olmadığını belirtenlerin (X̄=5,49) ortalamasına göre daha yüksek seyretmektedir. Genç yetişkinlerin hayatını kontrol düzeyi düştükçe, hayatından duyduğu memnuniyet de düşmektedir. Öyle ki hayatını kontrol edebilenlerle edemeyenlerin arasında 1,19 puanlık bir yaşam memnuniyeti farkı bulunmaktadır. Buna göre hayatının kontrolünü almış, hayatıyla ilgili özgürce karar alabilen genç yetişkinlerin, bunu yapamayanlara göre hayatından daha memnun oldukları söylenebilir.

4. Sonuç

Genç yetişkinlik, bireylerin çocukluktan yetişkinliğe geçiş yaptığı bir evredir. Bu evrede insanlar, ekonomik ve sosyal açıdan daha bağımsız hale gelerek hayatının kontrol ve sorumluluğunu almaktadır. Çalışma hayatına girme, düzenli bir gelire sahip olma, ebeveynlerin evinden ayrılma, evlenme gibi görevleri üstlenmektedir. Bu husustaki başarı ya da başarısızlık, onların mutluluğunu etkilemektedir. Türkiye örneğinde yapılan bu çalışma, döneme özgü görevleri üstlenmiş genç yetişkinlerin daha mutlu, bu görevleri edinmede ve aileden bağımsız hale gelmede sorun yaşayanlarınsa daha mutsuz olduğunu ortaya koymuştur. Mutluluğun genç yetişkinler arasında eşitsiz dağıldığını göstermiştir.

İş arayan genç yetişkinlerde mutluluk, gelir getiren bir işte çalışan genç yetişkinlere göre daha düşüktür. İş arayan genç yetişkinler, çalışma durumuna göre farklılaşan gruplar içerisinde, en mutsuz ve yaşam memnuniyeti en düşük olanlardır. İlerleyen yaşına rağmen iş arayan diğer bir ifadeyle işsizliği uzayan genç yetişkinlerde mutluluk daha da düşmektedir. İşsiz genç yetişkinlerin mutluluğunda gözlenen düşüş, beklenen bir sonuçtur. Çünkü gelir getirici bir işte çalışma, genç yetişkinin ekonomik bağımsızlığını kazanması ve ailesinden ayrı bir hayat kurması açısından önem taşımaktadır. Bu dönemde üstlenilmesi beklenen elzem bir görevi oluşturmaktadır. Çeşitli çalışmalar da işsizliğin insanların mutluluğunu ve yaşam memnuniyetini azalttığını ortaya koymaktadır (Aysan ve Aysan, 2017: 335; Frey ve Stutzer, 2002, 419; Clark ve Oswald, 1994: 655). Çalışan genç yetişkinlerin mutluluğu, sahip olunan mesleğe göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Meslek grupları içerisinde profesyonel ve yönetici pozisyonlarda çalışan genç yetişkinler, en mutlu ve yaşamından en memnun olanlardır. Yarı vasıflı/ vasıfsız işçilerse bu grubun tam karşısında yer almaktadır. Dolayısıyla genç yetişkinlerin icra ettiği meslek, mutluluktan aldığı payı etkilemektedir. İyi gelirli ve saygın bir mesleğe sahip olanlar mutluluktan daha fazla pay alırken, beden gücüne dayalı işlerde çalışanlara mutluluğun da daha azı düşmektedir.

Genç yetişkinlerin mutluluğu, maddi duruma göre farklılaşmaktadır. Son bir yılda birikim yapan genç yetişkinler, ancak geçinebilen, birikimlerini harcayan ve borçlanan yaşlılarından daha mutludur. Onların yaşamdan duyduğu memnuniyet, diğer üç gruptan farklılaşmasını sağlayacak kadar yüksek seyretmektedir. Grubun en mutsuzlarını ise yıl içerisinde borçlanmak durumunda kalan genç yetişkinler oluşturmaktadır. Bu sonuç, diğer çalışmaların birikimi olan insanlar arasında mutluluğun borcu olanlara göre daha yüksek olduğu sonucuyla benzerlik göstermektedir (Veenhoven, 2015a: 1054). Dolayısıyla geleceğini güvenceye almasını sağlayan tasarruflar yapabilen genç yetişkinler, oldukça mutlu bir şekilde, zevk aldığı bir yaşam sürerken; geçim sıkıntısı çeken, borçlanan genç yetişkinler, kendilerine pek memnuniyet ve mutluluk vermeyen bir yaşama katlanmak durumunda kalmaktadır. Genç yetişkinlerin gelirlerine yönelik öznel algıları da bu durumu desteklemektedir. Nitekim ülkedeki insanlar arasında kendisini üst gelir grubuna yerleştiren genç yetişkinlerden alt gelir grubuna yerleştirenlere doğru gidildikçe mutluluk ve yaşamdan duyulan memnuniyet azalmaktadır. Yaşam memnuniyeti, algılanan gelir düzeyine göre ayrılan grupların her birinde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda bireylerin toplumdaki görece konumları, yaşam memnuniyetleri için önem taşımaktadır (Ferrer-i-Carbonell, 2005: 999). Toplumda yüksek gelirli olduğunu düşünen genç yetişkinler en mutluları, orta gelirli olduğunu düşünenler mutluları, düşük gelirli olduğunu düşünenler en az mutluları oluşturmaktadır.

Ebeveynlerinden bağımsızlaşarak kendi hayatını kuran genç yetişkinler, bunu yapamayanlara göre daha mutludur. Evlenmek veya ebeveynlerinin evinden ayrılmak, diğer bir ifadeyle ebeveynlerinden bağımsız bir hayat kurarak kendi evinin ve ailesinin sorumluluğunu üstlenmek, yetişkin bireyin görevleri arasında yer almaktadır. Bu görevlerde başarılı olmak, genç yetişkinlerin mutlu olmasını sağlarken, aksi mutsuzluğa yol açmaktadır. Nitekim evli genç yetişkinler, bekar ve boşanmış olanlara göre daha mutludur. Onlar, yaşamlarından daha fazla memnuniyet duymaktadır. Buna karşın boşanmış veya dul olanların neredeyse üçte biri kendisini mutsuz hissetmektedir. Onların yaşam memnuniyeti, diğer iki gruba göre düşmektedir. Bu sonuç Peiro’nun (2006: 362) evli insanların genellikle dul ve ayrı yaşayanlara göre daha mutlu ve hayatından memnun olduğu, Lim ve diğerlerinin (2020: 409) ile Ayvaz ve diğerlerinin (2020: 86) evli olmanın mutluluğu artırdığı, Sezgin Kiroğlu ve Yıldırım’ın (2022: 66) evli olmanın mutluluğa, boşanmış olmanın mutsuzluğa neden olduğu sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ebeveynlerinin evinden ayrılmış olup olmaması da genç yetişkinlerin mutluluğunu etkilemektedir. Ebeveynlerinden ayrı yaşayan genç yetişkinler, ebeveynleriyle yaşayanlara göre daha mutludur ve yaşamından daha memnundur. Ebeveynleriyle yaşayanlar içerisinde mutlu olanlar azalmaktadır. Mutluluk ve yaşam memnuniyeti düşüş göstermektedir. İlerleyen yaşına rağmen ebeveynleriyle yaşamak durumunda kalan genç yetişkinlerde mutluluk daha da düşmektedir.

Genç yetişkinlerin mutluluğu, yaşam standartlarına ve hayatları üzerindeki kontrollerine göre farklılaşmaktadır. Yaşam standardını ailesinin kendi yaşındayken sahip olduğuyla kıyasladığında, sonuç olumluysa genç yetişkinlerin mutluluğu artmaktadır. Ailesinden daha düşük bir yaşam standardına sahip olanlardaysa mutsuzluk artış göstermektedir. Nitekim kendi yaşamı daha iyi olan genç yetişkinlerin üçte biri, içinde bulunduğu günlerde çok mutludur. Onların yaşam memnuniyeti, diğer iki gruptan farklılaşmasını sağlayacak kadar yüksektir. Buna karşın, ailesinin hayatı daha iyi olan genç yetişkinlerin beşte biri, mutsuzdur. Yaşam memnuniyeti, diğer iki gruba göre düşüktür. Dolayısıyla en azından ailesinin kendi yaşındayken sahip olduğu standartta bir yaşama dahi erişmekten mahrum genç yetişkinlerin payına mutsuzluk düşmektedir. Sezgin Kiroğlu ve Yıldırım’ın (2022: 66) da ortaya koyduğu üzere, geçmişine göre daha iyi bir konuma geldiğini düşünmek insanlar için bir mutluluk vesilesi olurken, daha kötü durumda olduğunu düşünmek mutsuzluğa neden olmaktadır. Genç yetişkinler, hayatları üzerindeki kontrolü kaybettikçe de mutsuzlaşmaktadır. Yaşamlarından duydukları memnuniyet, hayatı üzerinde tam bir kontrole sahip olanlardan hiç kontrolü olmayanlara doğru gidildikçe azalmaktadır. Yaşam memnuniyeti, hayat kontrol düzeyine göre ayrılan grupların her birinde farklılaşmaktadır. Hayatıyla ilgili kararlarını özgürce alabilen genç yetişkinler en mutluları, kısmen alabilenler mutluları, hiç alamayanlar en az mutluları oluşturmaktadır.

Sonuç olarak genç yetişkinler içerisinde çalışan, saygın mesleği olan, birikim yapan, gelirinden ve yaşam standardından memnun olan, ebeveynlerinden ayrı yaşayan, hayatının kontrolünü elinde tutanlar daha mutluken; iş arayan, beden gücüne dayalı işlerde çalışan, borçlanarak geçinen, gelirinden ve yaşam standardından hoşnut olmayan, ebeveynleriyle yaşayan, hayatı üzerinde kontrolü bulunmayanlar mutsuzları oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle, dönemin görevlerini üstlenerek ekonomik ve sosyal açıdan bağımsızlığını kazanmış genç yetişkinler daha mutluken, bundan mahrum olanlar mutsuzlaşmaktadır. Görüldüğü üzere genç yetişkinlerin mutluluk farkları, işsizlik, istihdam koşulları, yaşam şartları gibi insan eliyle düzeltililebilecek sebeplerden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu alanlarda mutluluk farklarını azaltmayı amaçlayan politikaların hayata geçirilmesi, sorunun çözümüne katkı sunacaktır.

Finansman/ Grant Support

Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
The author(s) declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.
The authors have no conflict of interest to declare.

Açık Erişim Lisansı/ Open Access License

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).
Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır.

Kaynaklar

- Akın, H. B. ve Şentürk, E. (2012), Bireylerin Mutluluk Düzeylerinin Ordinal Lojistik Regresyon Analizi ile İncelenmesi, *Öneri*, 10(37), s. 183-193.
- Aristoteles (2014), *Nikomakhos'a Etik*, (Çev.: F. Akderin), İstanbul: Say Yayınları.
- Arslan, A. (2018), Giriş, Farabi, *Mutluluğun Kazanılması*, s. V-XXVII, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Arslan, H. (2017), *(Un)happiness During Transition: Levels, Distribution and Determinants of Subjective Well-Being in Post-Socialist Countries*, (PhD Thesis), <https://opus.constructor.university/frontdoor/index/index/docId/919> (Erişim Tarihi: 17.04.2024).
- Arslan, H. (2020), Mutluluk ve Mutluluk Eşitsizliği, (Ed.: S. Ayata), *Türkiye'de Yoksulluk ve Eşitsizlik Nedenler, Süreçler, Çözümler*, s. 115- 125, Ankara: Sosyal Denge ve Demokrasi Araştırma Merkezi.
- Aydın, M. (2019), Genç Yetişkinlerde Mutluluk, Maneviyat ve Kanaat, *The Journal of Social Science*, 3(6), s. 439-448.
- Aysan, M. F. ve Aysan, Ü. (2017), The Effect of Employment Status on Life Satisfaction in Europe, (Eds.: M. H. Bilgin, H. Danış, E. Demir ve U. Can), *Empirical Studies on Economics of Innovation, Public Economics and Management, Eurasian Studies in Business and Economics*, s. 335-347, Cham: Springer. doi: 10.1007/978-3-319-50164-2_21.
- Ayvaz Kızılgöl, Ö. ve Öndeş, H. (2020), 2009-2019 Döneminde Türkiye'de Bireylerin Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(4), s. 73-90.
- Birlik, V. (2013), *Platon ve Aristoteles'in Erdem Anlayışının Akıl, Bilgi ve Mutluluk ile Olan İlişisini Karşılaştırılması*, (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Blanchflower, D. G. ve Oswald A. J. (2004), Well-Being Over Time in Britain and the USA, *Journal of Public Economics*, 88(7-8), s. 1359-1386. doi:10.1016/S0047-2727(02)00168-8.
- Bozkuş, S., Çevik, E. İ. ve Üçdoğruk, Ş. (2006), Subjektif Refah ve Mutluluk Düzeyine Etki Eden Faktörlerin Sıralı Lojit ile Modellenmesi: Türkiye Örneği, *15. İstatistik Araştırma Sempozyumu Bildiri Kitabı*, s. 93-116, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

- Choi, Y. (2018), *Happiness Inequality: A Comparative Study on 15 OECD Countries*. https://www.researchgate.net/publication/348845063Happiness_Inequality. (Erişim Tarihi: 19.04.2024).
- Clark, A. E. ve Oswald A. J. (1994), Unhappiness and Unemployment, *The Economic Journal*, 104, s. 648-659.
- Delhey, J. ve Kohler, U. (2011), Is Happiness Inequality Immune to Income Inequality? New Evidence Through Instrument-Effect-Corrected Standard Deviations, *Social Science Research* 40, s. 742–756. doi: 10.1016/j.ssresearch.2010.12.004.
- Dunn, S. L., Arslanian-Engoren, C., DeKoekkoek, T., Jadack, R. ve Scott, L. D. (2015), Secondary Data Analysis as an Efficient and Effective Approach to Nursing Research, *Western Journal of Nursing Research*, 37 (10), s.1–13. doi: 10.1177/0193945915570042.
- Ferrer-i-Carbonell, A. (2005), Income and Well-Being an Empirical Analysis of the Comparison Income Effect, *Journal of Public Economics*, 89(5-6), s. 997-1019. doi: 10.1016/j.jpubeco.2004.06.003.
- Frey, B. S. ve Stutzer, A. (2002), What Can Economists Learn from Happiness Research?, *Journal of Economic Literature*, 40(2), s.402-435.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2004), *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, (Çev.: A. Dönmez ve H. N. Çelen), Ankara: İmge Kitabevi.
- George, D. ve Mallery, P. (2020), *IBM SPSS Statistics 26 Step by Step: A Simple Guide and Reference*, Sixteenth Edition, New York and London: Routledge Taylor & Francis.
- Gülcan, A. ve Nedim Bal, P. (2014), Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, *Asya Öğretim Dergisi*, 2(Özel), s. 41-52.
- Haerpfer, C., Inglehart, R., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano J., M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin ve B. Puranen (Eds.) (2022), *World Values Survey: Round Seven- Country-Pooled Datafile (Version 5.0) [Dataset]*, JD Systems Institute ve WVSA Secretariat. doi: 10.14281/18241.20.
- Helliwell, J. F., Huang, H.ve Wang, S. (2016), The Distribution of World Happiness, (Eds.: J. Helliwell, R. Layard ve J. Sachs), *World Happiness Report 2016 update (Vol. I)*, s. 8- 49, New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Helliwell J. F., Huang H., Shiplett, H. ve Wang, S. (2024), Happiness of the Younger, the Older, and Those in Between, (Eds.: J. F. Helliwell, R. Layard, J. D. Sachs, J.-E. De Neve, L. B. Akinin, ve S. Wang), *World Happiness Report 2024*, s. 9-60, University of Oxford: Wellbeing Research Centre. doi: 10.18724/whr-f1p2-qj33
- Kalmijn, W. ve Veenhoven, R. (2005), Measuring Inequality of Happiness in Nations- In Search For Proper Statistics, *Journal of Happiness Studies*, Special Issue on ‘Inequality of Happiness in nations’, 6, s. 357-396.
- Kanlıoğlu, M. B. ve Dumludağ, D. (2022), The Relationship Between Unemployment, Employment Expectations and Happiness in Turkey for the Years: 2003-2018, *Journal of Research in Economics*, 6(1), s. 1-19. doi: [10.29228/JORE.11](https://doi.org/10.29228/JORE.11).
- Sezgin Kiroğlu, B., ve Yıldırım, K. (2022), Mutluluk ve Belirleyicileri: Türkiye için Bir Analiz, *Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(2), 50-70.
- Levinson, D. J. (1978), *The Seasons of a Man’s Life*, NewYork: Ballantine Books.
- Levinson, D. J. (1986), A Conception of Adult Development, *American Psychologist*, 41(1), s. 3-13. doi: [10.1037/0003-066X.41.1.3](https://doi.org/10.1037/0003-066X.41.1.3)
- Lim, H.-E., Shaw, D., Liao, P.-S. ve Duan, H. (2020), The Effects of Income on Happiness in East and South Asia: Societal Values Matter?, *Journal of Happiness Studies*, 21(2), s. 391-415.

- Limanlı, Ö. (2021), Yaşam Memnuniyeti ve Mutluluk Eşitsizliği: Türkiye'den Bulgular, *Journal of Yasar University*, 16(61), s. 455-477.
- Marar, Z. (2004), *Mutluluk Paradoksu Özgürlük ve Onaylanma*, (Çev.: S. Çağlayan), İstanbul: Kitap Yayınevi.
- McMahon, D. M. (2006), *Happiness: A History*, New York: Atlantic Monthly Press.
- Neuman, W. L. (2020), *Toplumsal Araştırma Yöntemleri- Nicel ve Nitel Yaklaşımlar (Vol 2)*, (Çev.: Ö. Akkaya), Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Onur, B. (2011), *Gelişim Psikolojisi*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Payat, Ş. ve Öksüz, Y. (2022), Genç Yetişkinlik Çağındaki Bireylerin Evlilik Kaygısı ile Mutluluk Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), s. 621-642.
- Peiro, A. (2006), Happiness, Satisfaction and Socio-Economic Conditions: Some International Evidence, *The Journal of Economics*, 35, s. 348-365. doi:10.1016/j.socec.2005.11.042.
- TÜİK (2023), *Türkiye Yaşam Memnuniyeti Araştırması- 2023*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2023-49692>. (Erişim Tarihi: 13.04.2024).
- Uygur, Y. ve Dilmaç, B. (2021), Genç Yetişkin Bireylerde İnternet Bağlılığı Sosyal Uyum ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1706-1714.
- Veenhoven, R. ve Dumludağ, D. (2017), İktisat ve Mutluluk: Bugün Daha Mutlu muyuz?, (Eds.: D. Dumludağ, Ö. Gökdemir, L. Neyse ve E. Ruben), *İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar*, s. 223-251. Ankara: İmge Kitabevi.
- Veenhoven, R. (1984), *Conditions of Happiness*, Dordrecht, Boston, Lancaster: D. Reidel Publishing Company.
- Veenhoven, R. (1990), Inequality in Happiness, Inequality in Countries Compared Between Countries, *12th Work Congress of Sociology*, Madrid, Spain.
- Veenhoven, R. (2005a), Inequality of Happiness in Nations. *Journal of Happiness Studies*, 6(4), s. 351-355. doi: 10.1007/s10902-005-0003-x.
- Veenhoven, R. (2005b), Return of Inequality in Modern Society? Test by Dispersion of Life-Satisfaction Across Time and Nations, *Journal of Happiness Studies*, 6, s. 457-487. doi: 10.1007/s10902-005-8858-4.
- Veenhoven, R. (2015a), Informed Pursuit of Happiness: What We Should Know, Do Know and Can Get to Know, *Journal of Happiness Studies*, 16, s. 1035-1071. doi: 10.1007/s10902-014-9560-1.
- Veenhoven, R. (2015b), The Overall Satisfaction with Life: Subjective Approaches, (Eds.: W. Glatzer, L. Camfield, V. Møller ve M. Rojas), *Global Handbook of Quality of Life, International Handbooks of Quality-of-Life*, s. 207-238, Dordrecht: Springer. doi: 10.1007/978-94-017-9178-6_9.
- Veenhoven, R. (t.y.), *Rank Report Inequality of Happiness in Nations 2010-2019*, World Database of Happiness, Erasmus University Rotterdam, The Netherlands. worlddatabaseofhappiness.eur.nl (Erişim Tarihi: 17.04.2024).
- World Values Study (2017-2022), *World Values Survey Wave 7 questionnaire*. <https://www.worldvaluesurvey.org/WVSDocumentationWV7.jsp>. (Erişim Tarihi: 01.04.2024).
- World Values Study (2018), *World Values Survey Wave 7 in Turkey: Sample Design*. <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV7.jsp>. (Erişim Tarihi: 01.04.2024).
- Yalvaç Arıcı, H. (2020), Mutluluk Tarihi, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 9, s. 217-243.
- Zastrow, C. ve Kirst-Ashman, K. K. (2007), *Understanding Human Behavior and the Social Environment*, USA, CA: Thomson Brooks/Cole.

Ek

Tablo 4.1: İş arayan genç yetişkinlerin yaşına göre mutluluğu

Yaş	20-24	25-34	35-40	Toplam	
Mutluluk	Çok mutlu	5	2	22	
		29,4%	10,2%	8,7%	17,9%
	Oldukça Mutlu	27	36	15	78
	52,9%	73,5%	65,2%	63,4%	
	Pek mutlu değil	9	8	23	
	17,6%	16,3%	26,1%	18,7%	
Toplam	51	49	23	123	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018

Tablo 9.1: Ebeveynleriyle yaşayan genç yetişkinlerin yaşına göre mutluluğu

Yaş	20-24	25-34	35-40	Toplam	
Mutluluk	Çok mutlu	41	7	107	
		25,2%	16,7%	10,6%	19,6%
	Oldukça Mutlu	135	161	43	339
	57,7%	65,4%	65,2%	62,1%	
	Pek mutlu değil	40	44	100	
	17,1%	17,9%	24,2%	18,3%	
Toplam	234	246	66	546	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması, 2018